

Trepartsaftale om ekstraordinær hjælp til elever og lærlinge samt virksomheder (håndtering af ubalance i Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag)

Den aktuelle økonomiske situation som følge af COVID-19 udgør fortsat en stor udfordring for danske arbejdsgivere. Det risikerer at gå hårdt ud over elever og lærlinge, der er i praktik som en del af deres erhvervsuddannelse. Der er allerede nu indikationer på, at lærepladsområdet står over for store udfordringer som følge af den aktuelle økonomiske situation.

Samtidig er der over en længere årrække oparbejdet en større opsparing i Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB), fordi de arbejdsgiverindbetalte indtægter i ordningen har oversteget udgifterne. Ved udgangen af 2019 udgjorde den samlede opsparing i AUB 4,0 mia. kr., og i 2020 er der et forventet overskud på 1,4 mia. kr. Samlet set forventes der ved udgangen af 2020 at være en samlet forventet opsparing på 5,4 mia. kr.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er derfor enige om en trepartsaftale med en række initiativer, der med det samme holder hånden under lærlinge og elever på erhvervsuddannelserne og giver en økonomisk håndsrækning til danske virksomheder. Regeringen og arbejdsmarkedets parter anerkender samtidig at, de offentlige arbejdsgivere løfter en stor og vigtig opgave og har derfor også målrettet en række initiativer til at styrke de offentlige uddannelser, herunder med henblik på at finansiere opretholdelsen af praktikpladser i kommuner og regioner i lyset af den ekstraordinære situation omkring COVID-19.

Samtidig er regeringen og arbejdsmarkedets parter enige om, at der skal sikres fremadrettet balance i AUB og i den forbindelse gennemføres en række tiltag, der strukturelt forbedrer rammerne for lærepladser i Danmark. Med aftalen udmøntes samlet set 5,4 mia. kr. af den forventede opsparing og overskud i AUB.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er enige om, at initiativerne samtidig skal understøtte trepartsaftalen fra 2016, hvor der er aftalt en målsætning om 8.000-10.000 ekstra lærepladser i 2025.

Trepartsforhandlinger 2020

--0--

Løntilskud til private virksomheder med lærlinge og elever i 2020

Det er vigtigt, at lærlinge og elever kan beholde deres praktikpladser, selv i den aktuelle økonomiske situation. Det skal være overskueligt, selv for virksomheder, som er i en meget vanskelig situation, at oprette nye praktikpladser.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er derfor enige om følgende:

1. Der etableres en midlertidig løntilskudsordning gældende fra 1. maj 2020 til og med 31. december 2020, hvor private virksomheder med lærlinge kan få 75 pct. i løntilskud. Løntilskuddet gælder for alle igangværende uddannelsesaftaler.

For uddannelsesaftaler, der indgås efter 1. maj 2020, ydes der et løntilskud på 90 pct. for ordinære uddannelsesaftaler, kombinationsaftaler, ny mesterlæreaftaler eller restuddannelsesaftaler for at understøtte oprettelsen af ordinære aftaler, der skaber større sikkerhed for eleverne.

For korte aftaler, der indgås efter 1. maj 2020, ydes der et tilskud på 45 pct. Det vil være en betingelse for at opnå løntilskuddet, at den korte aftale er en ny aftale mellem arbejdsgiver og elev, dvs. at arbejdsgiver ikke tidligere har haft indgået en kort aftale med samme elev.

Løntilskuddet vil alene skulle ydes i elevernes praktikperioder, da arbejdsgiverne under skoleperioder modtager almindelig lønrefusion fra AUB.

I perioder, hvor virksomheder får lønkompensation for deres elever i regi af den generelle lønkompensationsordning for elever på det private arbejdsmarked, vil der ikke også samtidig kunne ydes løntilskud. Når lønkompensationsordningerne udløber, vil virksomhederne kunne få løntilskud til lærlinge, jf. ovenfor.

Løntilskudsordningen forventes at medføre udgifter på 3,1 mia. kr. i 2020, som finansieres af de opsparede midler i AUB. Ordningen forudsætter it-udvikling mv. i AUB. AUB's bestyrelse og regeringen vil drøfte den nærmere indretning og understøttelse af ordningen.

Forhøjet lønrefusion resten af 2020

Arbejdsgivere, der har elever og lærlinge, skal i resten af 2020 i højere grad kompenseres for udgifterne i forbindelse hermed.

Trepartsforhandlinger 2020

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er derfor enige om, at:

2. Lønrefusionssatsen under skoleophold øges med 20 pct. for ordinære uddannelsesaftaler, kombinationsaftaler og restuddannelsesaftaler for skoleophold i 2. halvdel af 2020.

Samtidig suspenderes reglen om, at lønrefusionen maksimalt må udgøre 100 pct. af lønudgiften for skoleophold i 2. halvdel af 2020 for disse aftaletyper.

Nedsættelse af AUB-bidraget i 2020

For at stimulere dansk økonomi og understøtte den fortsatte oprettelse af lærepladser ydes et ekstraordinært tilskud til samtlige arbejdsgivere. Tilskuddets størrelse indebærer, at udgifter og indtægter i AUB ordningen bringes i balance for 2020.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er derfor enige om, at:

3. Indbetalingen suspenderes for samtlige arbejdsgivere på samlet set 1,4 mia. kr. i 2020, heraf udgør de offentlige arbejdsgiveres andel 0,4 mio. kr., hvilket vil skabe balance i AUB-ordningen for 2020. Tilskuddet vil blive udbetalt pr. bidragsudløsende medarbejder og udbetales i forbindelse med Samlet Betaling.

Håndtering af praktikplads-AUB

Praktikplads-AUB-modellen er i ubalance. Der er behov for en håndtering af underskuddet i det private sektorkredsløb i 2019 samt sikre den fremadrettede balance.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er derfor enige om, at:

4. Underskuddet i det private sektorkredsløb i praktikplads-AUB for 2019 håndteres gennem tilførsel af midler fra den ordinære AUB-opsparring, så virksomhederne ikke vil opleve den ekstraopkrævning, som ellers følger af modellen.

Finansieringen af underskuddet i det private sektorkredsløb sker under den forudsætning, at der i efteråret 2020, på baggrund af regeringsoplæg, indgås aftale om justering af modellen efter de pejlemærker, at justeringen skal give økonomisk incitament til at oprette flere lærepladser, gøre ordningen mere enkel samt sikre økonomisk balance i ordningen for såvel private som offentlige arbejdsgivere. I tilknytning til drøftelser om justering af modellen drøftes som tidligere aftalt også spørgsmål om justering af dimensioneringsmodel, skolepraktik samt begrænsning af korte aftaler.

Trepartsforhandlinger 2020

Praktikplads-AUB vil også være i drift for 2020. AUB's bestyrelse beslutter, hvornår forskudsopgørelser udsendes.

Håndteringen af underskuddet vil medføre udgifter på 0,3 mia. kr. i 2020, som finansieres af de opsparede midler.

Fleksibelt AUB-bidrag og ramme til fremadrettede lærepladsunderstøttende initiativer

Regeringen og arbejdsmarkedets parter har en fælles ambition om at sikre uddannelsen af flere faglærte. Samtidig skal der skabes en bedre sammenhæng mellem arbejdsgivernes indbetalinger og de faktiske udgifter i AUB-ordningen. Det skal sikre, at der ikke fremover utilsigtet bliver opsparet midler i ordningen samt sikre, at budgetteringen kan rumme en øget aktivitet på erhvervsuddannelserne.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er derfor enige om, at:

5. Der etableres et fleksibelt AUB-bidrag, der indebærer en løbende tilpasning af indbetalingerne til AUB gennem en årlig justering af AUB-bidraget.
6. Som betingelse for indførelsen af et fleksibelt AUB-bidrag skal AUB-ordningen finansiere nye ambitiøse initiativer til fremme af lærepladser og styrkelse af de erhvervsfaglige uddannelser svarende til 500 mio.kr. årligt. Der reserveres således 500 mio. kr. i AUB fra 2021, som parterne i fællesskab skal beslutte udmøntningen af i efteråret 2020. Rammen på 500 mio.kr. årligt finansieres af AUB-bidraget og indgår i beregningen af bidraget for 2021. Etablering af et fleksibelt AUB-bidrag fremadrettet sker under forudsætning af, at der kan indgås en aftale om udmøntning af rammen på de 500 mio. kr. Drøftelserne påbegyndes i medio august, og forventes afsluttet november 2020.

I sin struktur vil modellen for et fleksibelt AUB-bidrag minde om den model, der er etableret for løbende regulering af VEU-bidraget. Modellen indebærer således, at bidraget fremadrettet kan blive reduceret eller forhøjet i takt med udviklingen i udgifterne i AUB-ordningen.

Bidraget fastsættes første gang for året 2021 på baggrund af de forventede udgifter i AUB i 2021.

Det er afgørende, at elever og lærlinge her og nu får de bedste muligheder for at finde en læreplads. Samtidig er der også behov for, at der fortsat oprettes flere lærepladser. Det skal sikre, at så mange som muligt gennemfører en erhvervsuddannelse – og en tilstrækkelig søgning ind i erhvervsuddannelserne, et tilstrækkeligt antal lærepladser og et velfungerende match mellem antallet af elevpladser og arbejdsmarkedets behov er et helt afgørende element i dette.

Trepartsforhandlinger 2020

Drøftelser om udmøntning af reserve på 0,5 mia. kr. samt følgende pejlemærker skal ske med sigte på både løsninger af den presserende udfordring med manglende lærepladser samt langsigtede overvejelser for den fortsatte udvikling af stærke erhvervsuddannelser.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er derfor enige om følgende pejlemærker for efterårets drøftelser af elev- og lærlingeområdet, herunder for udmøntning af de 500 mio. kr.:

- *Pejlemærke 1:* Elever på erhvervsuddannelserne skal opleve et uddannelsesforløb uden unødige afbrud. Der skal være et klart ansvar for at sikre det nødvendige antal lærepladser, og at der sker en effektiv formidling af praktikpladser til elever.
- *Pejlemærke 2:* Der skal være en løbende sammenhæng mellem arbejdsmarkedets behov for faglært arbejdskraft, antallet af lærepladser og optaget på uddannelserne, samt bedre muligheder for at matche ledige praktikpladser med elever uden en praktikplads. Herunder bør der kigges på rekrutteringsudfordringer på såvel det private som det offentlige arbejdsmarked.
- *Pejlemærke 3:* Det nuværende høje faglige niveau på erhvervsuddannelserne, samt den efterfølgende høje beskæftigelsesgrad skal fastholdes, og uddannelserne skal videreudvikles, således at der fortsat er stærke og attraktive erhvervsuddannelser, som fortsat bygger på vekseluddannelsesprincipperne og arbejdsmarkedets parter ansvar for uddannelserne samt tiltag der understøtter muligheden for højere grad af geografisk mobilitet.
- *Pejlemærke 4:* Elever, som ikke kan finde en praktikplads, kan være henvist til skolepraktik. Disse elever skal møde et skolepraktiktilbud af høj kvalitet, som ikke sætter dem tilbage i deres uddannelse, men øger elevens sandsynlighed for at færdiggøre sin uddannelse med læreplads på en virksomhed.
- *Pejlemærke 5:* Det offentlige arbejdsmarked står over for betydelige rekrutteringsudfordringer. Ved de kommende forhandlinger om erhvervsuddannelsesområdet skal der bl.a. gennemføres initiativer, der kan bidrage til at sikre en øget søgning til velfærds- og serviceuddannelserne, herunder også social- og sundhedsuddannelserne samt styrket fastholdelse af eleverne, og der skal findes langsigtede løsninger på lærepladsudfordringen.
- *Pejlemærke 6:* Der skal være en balance mellem antallet af korte aftaler og ordinære uddannelsesaftaler som skal være det dominerende element i erhvervsuddannelserne, så eleven ikke oplever for stor usikkerhed i sit uddannelsesforløb.

Trepartsforhandlinger 2020

Refusion af pensionsudgifter til elever og lærlinge

På det private arbejdsmarked er der indgået overenskomstaftale i 2020. Som element i aftalen vil overenskomtparterne arbejde for, at AUB refunderer arbejdsgiveres udgifter til pension for elever og lærlinge på 18-19 år samt for elever på 25 år og derover.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er derfor enige om, at:

7. Bestyrelsen for AUB udarbejder et oplæg til, hvordan OK20-aftalen om refusion af pensionsudgifter kan implementeres. Det er en præmis for oplægget, at en ny refusionsordning skal være tilgængelig for alle arbejdsgivere, der indbetaler AUB-bidrag. Oplægget skal indeholde overvejelser om lovgivningsmæssig implementering, herunder overholdelse af almindelige ligebehandlingsprincipper, forslag til konkret administrationsmodel og konsolidering af økonomiske konsekvenser. Hvis der indgås en tilsvarende pensionsaftale på det offentlige arbejdsmarked, så vil denne også kunne inkluderes i AUB-ordningen.

Regeringen tilkendegiver, at den vil stille sig positivt over for et oplæg, der opfylder disse krav. Oplægget færdiggøres inden udgangen af 2020 med henblik på drøftelse mellem regeringen (børne- og undervisningsministeren) og arbejdsmarkedets parter primo 2021. Initiativet vil herefter kunne træde i kraft fra 2022 og forventes at indebære årlige merudgifter i AUB for 215 mio. kr. for DA/FH-området og finansieres af det løbende AUB-bidrag.

Styrkelse af de offentlige velfærdsuddannelser

Det er væsentlig at sikre, at der er tilstrækkeligt med medarbejdere i social- og sundhedssektoren i de kommende år. I den sammenhæng er rekrutteringen til social- og sundhedsuddannelserne central.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er derfor enige om, at:

8. Der afsættes 10 mio. kr. i 2020, som kommuner og andre praktikvirksomheder for elever på social- og sundhedsuddannelserne kan ansøge til at dække lønudgifter i SOSU-elevs ferieperiode, når ferieperioderne ligger i begyndelsen af hovedforløbet. Dette skal understøtte, at eleverne ansættes fra begyndelsen af grundforløbet og dermed øge rekrutteringen til social- og sundhedsuddannelserne. Dertil afsættes 10 mio. kr. i 2020, der skal understøtte øget rekruttering af nyledige og brancheskifttere. Endelig afsættes en ramme på 30 mio. kr. til yderligere initiativer rettet mod det offentlige arbejdsmarked.

Ovenstående initiativer forventes at medføre udgifter på 50 mio. kr. i 2020, som finansieres af opsparingen i AUB. Udmøntningen aftales med parterne.

Trepartsforhandlinger 2020

Bonus til øget rekruttering af elever på det offentlige arbejdsmarked

Ikke mindst i den nuværende ekstraordinære økonomiske situation er det vigtigt, at de offentlige arbejdsgivere løfter et stort ansvar for uddannelse af faglært arbejdskraft.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er enige om:

9. Der afsættes 120 mio. kr. i 2020 til at yde en bonus til kommuner og regioner på baggrund af antal indgåede uddannelsesaftaler med elever efter 1. maj 2020. Bonusbeløbet pr. indgået aftale beregnes på baggrund af antal indgåede aftaler, så hele puljen udmøntes. Udmøntningen skal tage højde for, at elever på social- og sundhedsassistentuddannelsen har praktikforløb i både kommuner og regioner. Puljen opgøres og udbetales af AUB i december 2020.

Bedre adgang til skolepraktik i 2020

Skolepraktikken er et sikkerhedsnet for elever, som er kvalificerede til at være i lære i en virksomhed, og som midlertidigt ikke har en læreplads. Som følge af den aktuelle økonomiske situations negative påvirkning på lærepladser, vil flere elever potentielt begynde i skolepraktik.

Med en række initiativer skal sikkerhedsnettet spændes bredere ud, så det sikres, at eleverne ikke stilles dårlige og fx må afbryde deres uddannelse på grund af omstændigheder helt uden for deres kontrol.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er derfor enige om, at:

10. Karensperioden mellem afsluttet grundforløb og påbegyndelsen af skolepraktik suspenderes midlertidigt for elever, der afslutter deres grundforløb i 2020, og ønsker at tilgå skolepraktik direkte herefter. Hermed vil eleverne være sikret et forsørgelsesgrundlag efter endt grundforløb. Muligheden for suspendering af karensperioden træder i kraft fra 1. juli 2020.
11. Alle elever, hvis uddannelsesaftale er ophævet i prøvetiden, kan overgå direkte til skolepraktik, hvis dette er muligt på deres pågældende hovedforløb. Dermed skal eleverne ikke bevise, at de uforskyldt har mistet deres uddannelsesaftale, som gældende regler tilsiger. Suspenderingen af reglerne vil gælde for elever, som mister deres uddannelsesaftale i løbet af prøvetiden fra 16. marts til og med december 2020.
12. Der etableres mulighed for, at skolerne ekstraordinært kan oprette skolepraktik på uddannelser, hvor der ikke i forvejen er skolepraktik. Forslaget omfatter i udgangspunktet alle elever – med undtagelse af social- og sundhedsuddannelserne og den pædagogiske assistentuddannelse, hvor der ikke vurderes at være en risiko for, at elever på grund af den aktuelle situation ikke kan få en uddannelsesaftale. Der kan endvidere være enkelte uddannelser, hvor det af øvrige årsager viser sig umuligt at oprette

Trepartsforhandlinger 2020

skolepraktik. De faglige udvalg inddrages om relevante spørgsmål i forhold at vurdere, om læringsmål- og kompetence-mål kan nås i forbindelse med etableringen af den ekstraordinære skolepraktik. Erhvervsskolerne kan etablere nye ekstraordinære skolepraktiktilbud fra 1. juli og resten af 2020.

13. Kravet om kvotepladser og grundforløbskompetence suspenderes midlertidigt for *Ny Mesterlære*-elever resten af 2020, så alle *Ny Mesterlære*-elever, som mister deres uddannelsesaftale i resten af 2020 kan tilgå skolepraktik på samme vilkår, som øvrige erhvervsuddannelseselever. En skole skal i tvivlstilfælde vedrørende elever uden formel grundforløbskompetence drøfte sagen med det relevante faglige udvalg. Suspendering af reglen træder i kraft fra 1. juli 2020. Arbejdsgiverne vil gøre en særlig indsats for, at elever i *Ny Mesterlære* kan fortsætte deres uddannelse på en virksomhed. Initiativet forventes at vedrøre under 200 elever.

Punkt 9-12 forventes at medføre udgifter på 60 mio. kr. til skolepraktikydelser i 2020, som finansieres af opsparingen i AUB. Staten finansierer de afledte driftsudgifter til taxametertilskud til skolepraktik. I forbindelse med efterårets forhandlinger vurderes behovet for at videreføre et eller flere af disse initiativer.

Forberedelse af elever til at komme i lære hos en arbejdsgiver

Skolepraktikken i erhvervsuddannelserne udgør et sikkerhedsnet under elever, der midlertidigt mangler en læreplads hos en arbejdsgiver. I perioder uden læreplads skal erhvervsskolerne arbejde for, at eleverne får en uddannelse af samme kvalitet, som hvis de havde været i aftale i en virksomhed. Historisk har der i særlig grad været behov for tilbud om skolepraktik i perioder med lavkonjunktur, fordi lærepladsmarkedet afspejler det øvrige arbejdsmarked.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er derfor enige om, at:

14. Mhp at sikre skolepraktik af høj kvalitet, som øger elevernes sandsynlighed for en efterfølgende uddannelsesaftale i en virksomhed, afsættes en samlet bevilling på 115 mio. kr. til et ekstraordinært udstyrsløft af skolepraktikcentrene for at sikre tidssvarende udstyr. Midlerne kan endvidere anvendes til udvikling af digitalt udstyr, f.eks. træningsfaciliteter med virtuel reality, som kan anvendes på tværs af erhvervsskolerne. Midlerne udmøntes i 2020 af Børne- og Undervisningsministeriet efter høring af Rådet for de grundlæggende erhvervsrettede uddannelser (REU) og aftale med parterne.

Ny viden og udvikling på erhvervsuddannelsesområdet

Den eksisterende forskning har primært fokus på skoledelen af erhvervsuddannelserne. Der er imidlertid begrænset viden om praktiskdelen af uddannelsen, herunder samspillet med arbejdsmarkedets udvikling.

Trepartsforhandlinger 2020

Regeringen og arbejdsmarkedets parter er derfor enige om, at

15. Der skal fra AUB-opsparingen udmøntes 30 mio. kr., som anvendes til at sikre viden og udvikling på erhvervsuddannelsesområdet. Midlerne afsættes med henblik på at styrke vidensgrundlaget i den del af uddannelserne, der finder sted i virksomheden, i samspillet mellem teori og praksis og i forholdet mellem arbejdsmarked, de faglige udvalg og erhvervsuddannelserne. Nærmere udmøntning aftales på baggrund af oplæg om vidensbehov fra DA, KL, DR og FH i sommeren 2020. Midlerne skal disponeres i 2020.

Der udmøntes i alt 0,8 mia. kr. til det offentlige område. Heraf vil kommuner modtage 0,6 mia. kr. og regioner 0,2 mia. kr. i form af tilskud og lønrefusion. Kommuner og regionerne får således ekstraordinært tilbageført overskud i Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag i 2020. Midlerne tilbageføres som en bidragsnedsættelse. Der er tale om et ekstraordinært tilskud i lyset af Covid-19-situationen, herunder til at understøtte, at kommunerne og regionerne kan opretholde praktikpladser, og dermed understøtte rekrutteringen af velfærdsmedarbejdere.

Det er under afklaring, om løntilskudsordningen og tilskud til virksomhederne (punkt 1 og 2) udgør statsstøtte og i givet fald vil skulle anmeldes til og godkendes af Europa-Kommissionen.

Regeringen vil søge tilslutning i Folketinget for de forslag i aftalen, der kræver lovændring, herunder hjemmel via aktstykke.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter ønsker, at tiltagene hurtigst muligt effektueres for at opnå den ønskede effekt for lærlinge, elever og virksomheder. Regeringen og arbejdsmarkedets parter i regi af AUB's bestyrelse vil i fællesskab samarbejde om den konkrete udmøntning af regler, systemunderstøttelse mv. for at opnå dette formål.

Evt. uforbrugte midler i 2020 disponeres af arbejdsmarkedets parter og regeringen til praktikpladsunderstøttende tiltag på et senere tidspunkt.